

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره چهل و هشتم - ۱۵ تا ۲۱ خرداد ۱۴۰۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۲۲ خرداد ۱۴۰۰

۴۸

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره چهل و هشتم - ۱۵ تا ۲۱ خرداد ۱۴۰۰

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۴۸

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۲ خرداد ۱۴۰۰

فهرست مطالب

- درآمد: مدیریت تعارض منافع پیش درآمدی برای اجرای وعده‌های انتخاباتی..... ۲
- تعارض منافع، فقر و نابرابری آموزشی..... ۶
- دلالی در کشور ناشی از ساختار اقتصادی تعارض منافع است..... ۶
- تعارض منافع و فساد نمی‌گذارد که مسئولان، نوکر مردم باشند..... ۷
- لویح شفاف سازی و تعارض منافع در دولت من اجرا می‌شود..... ۷
- اجازه حضور افراد ذینفع را در سیاستگذاری دارویی ندادیم..... ۸
- شورای نگهبان نظارت بر انتخابات شوراها را نمی‌پذیرد..... ۸
- تعارض منافع، پاشنه آشیل نظام سلامت کشور..... ۹
- تعارض منافع و رویه صنف‌گرایی ممنوع!..... ۱۰
- مافیای آب در کنار تعارض منافع مانع انتقال آب به اصفهان شده است..... ۱۰
- مبارزه با تعارض منافع در وزارت بهداشت ضروری است..... ۱۰
- حل مسایل امروز کشور در گرو رفع تعارض منافع است..... ۱۱
- وجود تعارض منافع آیین‌نامه، عامل ورشکستگی ۱۳ هزار داروخانه..... ۱۱
- تعارض منافع مسیر رشد ۹۵ درصدی تسهیلات بانکی را هموار کرد..... ۱۲
- محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع..... ۱۲
- تحلیل فضای مجازی: تعارض منافع و انتخابات..... ۱۳

درآمد: مدیریت تعارض منافع پیش‌درآمدی برای اجرای وعده‌های انتخاباتی

سعید هراسانی

با نزدیک شدن به موعد سیزدهمین انتخابات ریاست‌جمهوری اسلامی ایران، مخاطبان هرچه بیشتر با وعده‌های نامزدهای این دوره برای چهار سال آینده آشنا می‌شوند. علاوه‌براین، نامزدها نیز با ارائه شعارها و وعده‌های جذاب‌تر و کوتاه‌مدت‌تر به دنبال جذب بیشترین آرا هستند.

یک نگاه کلی به وعده‌ها و شعارهای نامزدها نشان می‌دهد با توجه به وضعیت نابسامان اقتصادی ناشی از تحریم و عالم‌گیری کرونا، توجه اکثر آن‌ها به سمت‌وسوی حل مسائل اقتصادی و معیشتی مردم است. اما در کنار این، کمتر نامزدی است که موضوع مبارزه با فساد و رانت را به‌عنوان برنامه خود عنوان نکرده باشد.

بررسی اجمالی شعارهای مطرح‌شده در این دوره از انتخابات دو نکته مهم را به مخاطبان گوشزد می‌کند. ابتدا آنکه تمام نامزدهای انتخاباتی بر محصول نهایی همچون تورم تک‌رقمی، کنترل فساد، ایجاد اشتغال، صرفه‌جویی ارزی و غیره اشاره می‌کنند، درحالی‌که تمام این موارد نیازمند یک نظام اداری قدرتمند با ظرفیت اجرایی بالا است.

به زبان ساده‌تر اگرچه رئیس‌جمهور به‌عنوان دومین مقام قدرتمند سیاسی کشور دارای ظرفیت بالایی برای تحقق شعارهای خود است، اما درنهایت این بدنه بوروکراتیک دولت است که در خط مقدم تحقق وعده‌های رئیس‌جمهور تلاش می‌کند. از طرف دیگر، این بدنه بوروکراتیک همراه با تحول در دولت‌ها تغییر نمی‌کنند. نظام اداری یک کشور به‌عنوان نهادی مستقل و ریشه‌دوانده می‌تواند در خدمت وعده‌های سیاسی یک دولت باشد و یا حتی در برخی موارد مخل آن باشد.

بر این اساس، افزایش ظرفیت اجرایی دستگاه‌های دولتی اگرچه به‌عنوان شعاری جذاب برای کسب آرای مردم نیست، اما پایه و اساس و تنها راه تحقق شعارهای انتخاباتی مطرح‌شده توسط نامزدهای انتخاباتی است. به‌عنوان نمونه، اکثر نامزدها به طرح وعده‌هایی همچون پرداخت یارانه ۴۵۰ هزارتومانی یا طرح ضربتی ساخت مسکن اشاره می‌کنند؛ این وعده‌ها فارغ از ظرفیت اجرای آن‌ها نیازمند تأمین مالی گسترده هستند که در شرایط کنونی تنها از طریق مالیات قابل تأمین است. اما نکته مهم آن است که ایجاد یک «سیستم هوشمند مالیاتی» و «اجرای عدالت مالیاتی» نیازمند یک نظام مالیاتی توانمند است.

بهبود ظرفیت‌های اجرایی دستگاه‌های اداری یکی از اصلی‌ترین ابعاد توسعه هر کشوری است و نامزدهای انتخاباتی باید به آن به‌عنوان اولین اولویت خود نگاه کنند. این اولویت نخست به‌عنوان یک طرح نظری نیست، بلکه از آن جهت اهمیت دارد که تحقق هر اولویت دیگری درگرو آن است. حال این اولویت تورم تک‌رقمی باشد، یا افزایش جمعیت کشور یا هر چیز دیگری که کارشناسان بر آن صحنه گذارند.

مدیریت تعارض منافع را می‌توان به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های ارتقای ظرفیت اجرایی حاکمیت تلقی کرد. این مسئله شاید حتی سخت‌ترین بخش از ارتقای ظرفیت اجرایی حکومت باشد. به‌عنوان مثال بسیاری از نامزدهای انتخاباتی به مسئله دولت الکترونیک به‌عنوان یکی از اقدامات لجستیک ارتقای ظرفیت حکمرانی توجه کرده‌اند. اما تجربه چندین ساله پیگیری تحقق دولت الکترونیک در ایران نشان می‌دهد دستگاه‌های اجرایی علاقه چندانی به تحقق آن ندارند. به عبارت ساده‌تر از آنجاکه اجرای دولت الکترونیک منافع بسیاری از مسئولان و کارمندان و حتی در شکلی نهادی‌تر سازمان‌های دولتی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، مقاومت گسترده‌ای برای اجرای آن وجود دارد. حتی آنجا که مسئولان امر بر اجرای دولت الکترونیک اهتمام دارند، به دلیل موقعیت‌های تعارض منافع و واسپاری اجرای طرح به شرکت‌های ناصالح بسترهای نامناسبی شکل می‌گیرند که کارکنان دولتی نتیجه آن را در نحوه تعامل با کارپوشه اداری خود مشاهده می‌کنند. این موضوع را مشتریان دستگاه‌های دولتی نیز در زمان استفاده از سامانه‌های دستگاه‌های دولتی مشاهده می‌کنند.

نامزدهای انتخاباتی برای تحقق وعده‌های خود راه‌گزینی از تصویب لایحه مدیریت تعارض منافع و اجرای دقیق آن ندارند. اکثر شعارها و وعده‌های انتخاباتی طرح‌شده در این دوره انتخابات بدون تحقق مدیریت تعارض منافع قابلیت عملی شدن نداشته و حتی اگر به هر طریقی تحقق یابد غیر پایدار بوده و به‌سرعت با یک بحران از دست خواهد رفت. چندین نامزد انتخاباتی کنترل نقدینگی و هدایت آن به سمت بخش تولید را به‌عنوان شعار خود طرح کرده‌اند. اما این شعار مستلزم دو پیش‌نیاز اصلی است. ابتدا آنکه بانک مرکزی با استقلال از دولت توان مواجهه با آن برای استقراض را داشته باشد و دوم آنکه بانک مرکزی ظرفیت کنترل شبکه برای جلوگیری از خلق پول را در خود احیا کند. گزارش مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه به‌وضوح نشان داده است که هر دو موضوع مطرح‌شده در بالا ناشی از تعارض منافع نهادی و غیر نهادی در ساختار بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

از طرف دیگر ارتباطات پسا‌شغلی یکی از اصلی‌ترین عوامل ناتوانی بانک مرکزی در نظارت بر شبکه بانکی است. همین موضوع باعث عدم رعایت استانداردهای بانکی توسط شبکه بانکی و خلق پول در دل شبکه بانکی شده است. یا در مثالی دیگر حداقل دو نامزد پرداخت هوشمند و هدفمند یارانه را به‌عنوان یکی از برنامه‌های خود معرفی کرده‌اند. یکی از این نامزدها با تأکید بر شکل‌گیری هسته اصلی پایگاه داده در سازمان مالیاتی کشور و تعامل پایگاه‌های اطلاعاتی با آن برای شناسایی بر خط و پویای نیازمندان و اعطای یارانه به آن‌ها را مطرح کرده است.

خود این توضیح در دل خود نوعی تعارض منافع را به نمایش می‌گذارد. پایگاه رفاه ایرانیان به‌عنوان هسته اصلی اطلاعات رفاهی شهروندان ایرانی که برای هر شهروند شناسنامه‌ای ایجاد می‌کند، از چند سال پیش در معاونت رفاه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ایجاد شده است. تلاش برای انتقال این سامانه به یک سازمان دیگر خود می‌تواند سرنخی از وجود تعارض منافع در اجرای این طرح باشد.

فارغ از این موضوع، بررسی تجربه پایگاه رفاه ایرانیان نشان داده است که دستگاه‌های دولتی علاقه چندانی به ارائه اطلاعات خود به دستگاه‌های دیگر ندارند و وزارت رفاه برای گردآوری اطلاعات این پایگاه و پیوند دادن آن به سایر پایگاه‌های داده از هفت‌خوان رستم عبور کرده است. با تمام این تلاش‌ها همچنان این پایگاه از منظر دسترسی به اطلاعات دارای محدودیت‌های اساسی است. به عبارت دیگر، آن‌چنان‌که یکی از نامزدها اشاره می‌کند «پیوند دادن جزیره‌های اطلاعاتی» اگرچه به لحاظ فنی کاری نه‌چندان دشوار، اما از منظر مدیریت تعارض منافع دستگاه‌های دولتی کاری پیچیده است.

در حوزه مسکن نیز نامزدها پیشنهاد‌های گوناگونی را مطرح کردند. یکی از نامزدها اعطای خانه به‌صورت اجاره به‌شرط تملیک را طرح کرده و نامزد دیگر تولید مسکن از طریق واگذاری زمین دولتی به تعاونی‌های مسکن را طرح کرده است. در این حوزه نیز عدم مدیریت تعارض منافع می‌تواند تبدیل به فاجعه شود. با توجه به حافظه تاریخی مردم از تعاونی‌های مسکن، اعتماد عمومی به این پروژه‌ها از دست‌رفته است که تعارض منافع یکی از عمده‌ترین دلایل آن بوده است. مدیریت تعارض منافع در سطح این تعاونی‌ها را در دو سطح می‌توان دسته‌بندی کرد، ابتدا آنکه دولت زمین‌های خود را چگونه میان تعاونی‌ها تقسیم خواهد کرد؟ دوم آنکه بدون وجود آیین‌نامه‌های مدیریت تعارض منافع در این تعاونی‌ها، آن‌ها می‌توانند رسماً تبدیل به یک فاجعه تمام‌عیار شوند. مدیران تعاونی‌ها مصالح را از چه کسانی می‌خرند؟ پیمانکاری‌ها را به چه کسانی می‌سپارند و هزاران مسئله دیگری که بدون وجود مدیریت تعارض منافع تبدیل به فاجعه خواهد شد.

رفع موانع تولید یکی دیگر از شعارهای اصلی این دوره انتخاباتی است. اما حل این موانع نیز بدون مدیریت تعارض منافع ممکن نخواهد بود. در سطوح نهادی و کلان اقتصادی تا زمانی که منابع اعتباری بانک‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی به سمت سفته‌بازی حرکت می‌کند و در بازارهایی همچون مسکن، طلا، ارز و غیره سرمایه‌گذاری می‌کنند؛ حل مسئله تأمین مالی تولیدی‌ها غیرممکن خواهد بود. خارج کردن منابع دولتی و عمومی از بخش سفته‌بازی نیازمند رعایت قواعد مدیریت تعارض منافع است.

اما علاوه بر این بخش قابل توجهی از مشکلات کارفرمایان با سازمان‌های تأمین اجتماعی، امور مالیاتی و غیره ناشی از عدم مدیریت تعارض منافع است. به‌عنوان مثال پژوهش مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه درباره مشکلات صاحبان کسب‌وکار با سازمان تأمین اجتماعی نشان داده است که مشکلات کارفرمایان در سطح کلان ناشی از تعارض منافع در مدیریت سازمان تأمین اجتماعی است که ریشه در عدم تحقق سه‌جانبه‌گرایی دارد، اما در سطوح خردتر همچون شوراهای تشخیص مطالبات و کارشناسان سازمان تأمین اجتماعی نیز می‌توان مصادیق متعددی از تعارض منافع را نشان داد که به‌صورت مستقیم تبدیل به مانعی برای تولید خواهد شد.

ارائه تمام مصادیق بالا صرفاً مشتق از خروار بود تا نشان داده شود که اکثر وعده‌های انتخاباتی نامزدهای ریاست‌جمهوری بدون تحقق مدیریت تعارض منافع قابل اجرا نیست و یا حتی اگر اجرا شود، پایدار نخواهد بود. بر این

اساس رئیس جمهور آینده ارتقای ظرفیت اجرایی دولت به طور کلی و مدیریت تعارض منافع به عنوان یکی از مؤلفه‌های این بهبود را باید در دستور کار خود قرار دهد. علاوه بر این، قریب به اتفاق این نامزدها مبارزه با فساد و رانت را به عنوان برنامه خود عنوان کرده‌اند و بر کسی پوشیده نیست که فساد و رانت از دل موقعیت‌های تعارض منافع متولد می‌شود. به عنوان یک برنامه مشخص به رئیس جمهور آینده پیشنهاد می‌شود، پیگیری برای تصویب لایحه مدیریت تعارض منافع در اولین فرصت از یک طرف و همچنین تدوین نقشه ریسک تعارض منافع برای نشان دادن موقعیت‌های تعارض منافع در دستگاه‌های مختلف و سطح خطر آن‌ها را در صدر برنامه کاری خود قرار دهد.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

محمد رضا شانه‌ساز، معاون وزیر بهداشت و رئیس سازمان غذا و دارو، اظهار داشته همزمان با تشدید تحریم‌ها و تشکیل قرارگاه سازمان غذا و دارو، کمیته‌های تخصصی با حضور مشاوران متخصصی که در این حوزه ذینفع نبودند برنامه‌ریزی شد تا تعارض منافع ایجاد نشود.

مهدی زارعی، رییس شورای عالی داروخانه‌ها، با اشاره به وجود تعارض منافع در آیین نامه تأسیس داروخانه‌ها که اخیراً توسط وزیر بهداشت امضا و توسط سازمان غذا و دارو ابلاغ گردیده، اظهار داشته سازمان غذا و دارو در ابلاغ و نظارت برای اجرای این آیین‌نامه درگیر تعارض منافع است.

عبدالناصر همتی، نامزد سیزدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری، وعده داده در صورت انتخاب به عنوان رئیس جمهور حتی اگر لایحه‌های شفاف‌سازی و تعارض منافع در مجلس تصویب نشوند، آنها را اجرا خواهد کرد.

حمیدرضا کاظمی، رئیس هیات مرکزی نظارت بر انتخابات شوراهای کشور گفته در بحث واگذاری نظارت بر انتخابات شوراها از مجلس به شورای نگهبان با هدف مدیریت تعارض منافع، در مجلس دهم هم سه بار پیگیری که شورای نگهبان مسئولیت نظارت را بپذیرد، اما شورای نگهبان این مسأله را نپذیرفته است.

سید احسان خاندوزی، نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی در توییتی نوشته است: رکورد عجیب ۹۵ درصد رشد تسهیلات بانکی در سال قبل که منجر به حتی ۱ درصد رشد اقتصادی نشد. بر بانک‌ها نظارت نشد چون سیاستگذار تعارض منافع داشت.

گزارش کارشناسی «فقر و نابرابری در آموزش و پرورش» توسط دفتر مطالعات رفاه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه تهیه و منتشر شده که به موضوع تعارض منافع، فقر و نابرابری آموزشی پرداخته است.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۲۲ خرداد ۱۴۰۰

تعارض منافع، فقر و نابرابری آموزشی

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه - ۱۷ خرداد ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه آموزش عمومی

فقر و نابرابری در آموزش و پرورش در ابعاد و حوزه‌های مختلف قابل بررسی و ارزیابی است. نابرابری در دسترسی به آموزش با کیفیت مهم‌ترین وجه از نابرابری در آموزش و پرورش است، چراکه دسترسی به آموزش نه تنها حق آحاد جامعه و یکی از ابعاد اصلی رفاه اجتماعی، بلکه خود عامل نابرابری در دیگر حوزه‌های اجتماعی از جمله بهداشت، اشتغال، منزلت اجتماعی و درآمد اقتصادی است. به همین دلیل هرگونه برنامه‌ریزی برای رفع فقر و نابرابری بدون توجه به دسترسی آحاد ملت به آموزش با کیفیت عقیم و غیرممکن است. تعارض منافع در نظام آموزش و پرورش علاوه بر آنکه فسادزا و باعث از میان رفتن نظم و کارایی اداری است، یکی از اصلی‌ترین دلایل بی‌توجهی به نابرابری آموزشی است. در گزارش کارشناسی «فقر و نابرابری در آموزش و پرورش» که توسط دفتر مطالعات رفاه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه تهیه شده، به موضوع تعارض منافع، فقر و نابرابری آموزشی پرداخته می‌شود.

در این گزارش با استفاده از مفهوم عام نابرابری، هفت معرف و شاخص حوزه فقر و نابرابری آموزشی و داده‌های مرتبط را احصاء شده است. سپس در بخش بعدی به تعارض منافع و فقر و نابرابری پرداخته شده است و انواع و مصادیقی از تعارض منافع در آموزش و پرورش شناسایی و مشخص شده است. سپس، تحولات سیاستی آموزش و پرورش از دریچه نابرابری آموزشی مرور شده است که در آن سیاست‌های پیش از انقلاب و پس از انقلاب تفکیک شده است و در نهایت آمارهای مربوط به حوزه سیاست‌گذاری مقایسه شده است. در انتها نیز پژوهشگران جمع‌بندی و توصیه‌های سیاستی خود را بیان کرده‌اند.

📎 مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه

دلالی در کشور ناشی از ساختار اقتصادی تعارض منافع است

عبدالناصر همتی (نامزد انتخابات ریاست جمهوری) - ۱۷ خرداد ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

اقتصاد ما دچار مشکلات جدی شده که به مسأله تعارض منافع و عدم شفافیت و دخالت دولت در امور اقتصادی بخش خصوصی بر می‌گردد. وقتی ما قیمت‌گذاری دستوری را پایه و اساس کارمان قرار می‌دهیم نتیجه اش رانت و سوء استفاده می‌شود و این تعارض منافع در همه بخش‌ها رسوخ کرده است.

📎 اقتصاد آنلاین

تعارض منافع و فساد نمی‌گذارد که مسئولان، نوکر مردم باشند

علیرضا زاکانی (نامزد انتخابات ریاست جمهوری) - ۱۷ خرداد ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

ظرفیت‌های زیادی در کشور ما وجود دارد، اما بخاطر تعارض منافع و فساد اقدام مهمی انجام نمی‌شود، در بخش بالادستی پتروشیمی، افرادی از خارج از کشور سرمایه‌گذاری کرده‌اند، اجناس خود را یا به بورس عرضه نمی‌کنند یا به سختی یا کم عرضه می‌کنند و به خارج کشور می‌فرستند. در سال ۹۸ ما ۱۳۹ هزار کیلومتر کاوش کردیم در حالی که چین در سال ۲۰۱۶ برابر ۵ میلیون کیلومتر مربع و کانادا ۳ میلیون کیلومتر مربع کاوش کرده‌اند و ما ۶ میلیون دلار گذاشتیم، اما چین و کانادا ۱/۵ میلیارد و ۳ میلیارد دلار گذاشتند. مشکل ما این است که انگیزه‌ای وجود ندارد و تعارض منافع هم نمی‌گذارد.

📧 خبرگزاری موج

لوايح شفاف‌سازی و تعارض منافع در دولت من اجرا می‌شود

عبدالناصر همتی (نامزد سیزدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری) - ۱۸ خرداد ۱۴۰۰

◀ طرح و لایحه تعارض منافع

لایحه‌های شفاف‌سازی و تعارض منافع را حتما در دولت خود به تمامی اجرا خواهیم کرد. در کشور تعارض منافع وجود داشته و شفافیت وجود ندارد. رانت خوار در کشور زیاد است و نمی‌گذارند تا تولید راه بیفتد. رانت خواران، دلالان، قاچاقچیان و کاسبان تحریم گروه‌های ذی‌نفعی هستند که بر اقتصاد کشور چنبره زده و اجازه نمی‌دهند تولید در کشور شکل بگیرد. کاسبان تحریم اجازه نمی‌دهند که تحریم رفع شود. در سال ۲۰ درصد هزینه تحریم پرداخت می‌کنیم.

ما سخت افزارهای سامانه جامع مالیاتی را در اختیار داریم ولی نمی‌دانم که چرا نتوانسته ایم آن را راه بیندازیم. نمی‌دانم چه ارتباطی میان کسانی که قرار است مالیات را اخذ کنند با کسانی که مالیات را پرداخت کنند، وجود دارد. ما این تعارض منافع را برطرف خواهیم کرد. تا اصلاحات ساختاری انجام نشود، رشد اقتصادی اتفاق نخواهد افتاد. تمام شبکه‌های ذی‌نفع را شناخته و حتی اگر لایحه‌های شفاف‌سازی و تعارض منافع در مجلس تصویب نشوند، آنها را اجرا خواهیم کرد.

سازمان امور مالیاتی باید مستقیم زیر نظر رئیس جمهوری و یا وزیر اقتصاد باشد. اگر وزیر اقتصاد به نمایندگان مجلس امتیاز ندهد به دلیل تعارض منافع بلافاصله او را استیضاح می‌کنند. مالیات بر دارندگان حقوق ثابت باید کاهش یافته و از دارندگان درآمدهای کلان افزایش یابد.

📧 خبرگزاری ایسنا

اجازه حضور افراد ذینفع را در سیاستگذاری دارویی ندادیم

محمد رضا شانه‌ساز (معاون وزیر بهداشت و رئیس سازمان غذا و دارو) - ۱۷ خرداد ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در نظام سلامت و درمان

همزمان با تشدید تحریم‌ها و تشکیل قرارگاه سازمان غذا و دارو، کمیته‌های تخصصی با حضور مشاوران متخصصی که در این حوزه ذینفع نبودند برنامه‌ریزی شد تا تعارض منافع ایجاد نشود؛ بر این اساس ۳۱ جلسه رسمی قرارگاه با حضور مقام عالی وزارت تشکیل و عملکرد و وضعیت حوزه غذا و دارو بررسی شد. همچنین با دعوت از مسئولان و اعضای سندیکای مرتبط، از نقطه نظرات آنان بهره می‌بردیم اما در مرحله تصمیم‌سازی و سیاستگذاری، اجازه ندادیم کسانی که خودشان شخصا ذینفع هستند در این حیطة حضور داشته باشند.

با تشدید نظارت‌ها برخی کارشناسان که شائبه دخالت در امور داشتند از سازمان جدا شدند و یا در مسیر قضایی با آنها برخورد شد، خوشبختانه امروز نگاه دستگاه‌های نظارتی بر اقدامات سازمان غذا و دارو مثبت‌تر از گذشته است و آن را یک سازمان با فرایندهای اصلاح شده می‌دانند، البته نمی‌خواهیم بگوییم تمام مشکلات و مسائل موجود برطرف شده، اما واقعیت این است که بر اساس دستور مقام محترم وزارت رویکرد حاکم در سازمان کاملا اصلاحی و به سمت پاکی و شفافیت است.

🔗 پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان غذا و دارو

شورای نگهبان نظارت بر انتخابات شوراها را نمی‌پذیرد

حمیدرضا کاظمی (رئیس هیات مرکزی نظارت بر انتخابات شوراهای کشور) - ۱۹ خرداد ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در مجلس

در بحث واگذاری نظارت بر انتخابات شوراها به شورای نگهبان ما در مجلس دهم هم سه بار پیگیری کردیم و جلسه گذاشتیم که شورای نگهبان بپذیرد، اما شورای نگهبان به دلایلی که خودش دارد این مسأله را نپذیرفت، ما به دنبال این هستیم اگر شورای نگهبان بپذیرد این را به شورا واگذار کنیم. علت هم این است که در این حوزه تعارض منافع وجود دارد. به عنوان مثال من نماینده حوزه انتخابیه هستم برخی انتظار دارند که ما به نفع آنها یا علیه دیگران اعلام نظر کنیم. اینجا بحث تعارض منافع مطرح است. اکنون، چون شورای نگهبان مسأله نظارت را نمی‌پذیرد در این رابطه اختلاف نظر وجود دارد.

🔗 شبکه خبر

تعارض منافع، پاشنه آشیل نظام سلامت کشور

مهدی مختاری (مدیر گروه سلامت مرکز پژوهش‌های مجلس) - ۱۹ خرداد ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

یک چرخه معیوب و مخرب بین دو شغله بودن، انحصار و کاهش کیفیت ارائه خدمات به بیماران وجود دارد؛ پزشکی که سیاستگذار حوزه سلامت است و در بخش خصوصی نیز مشغول ارائه خدمت است دچار تعارض منافع می‌شود به این معنا که وقتی یک نفر در بخش خصوصی منافی دارد، ذهنش معطوف به منافع مادی آن بخش می‌شود و منافع عمومی را در نظر نمی‌گیرد.

وقتی یک سیاستگذار در وزارت بهداشت در بخش خصوصی نیز منافی داشته باشد، نظام سلامت را نیز مانند بخش خصوصی مدیریت می‌کند و نگاه سودآوری به عرصه سلامت خواهد داشت. ما حتی به جایی رسیدیم که در نظام سلامت به دنبال این هستیم که بیمارستان‌ها به سود دهی برسند در حالی که هیچ کجای دنیا کشورها به فکر سود دهی بیمارستان‌ها نیستند. اگرچه بیمارستان باید کارایی داشته باشد و اصول بهره‌وری را نیز رعایت کند اما اینکه فکر کنیم هدف بیمارستان دولتی سودآوری تفکر غلطی است و این مسئله باعث می‌شود رسالت اجتماعی بیمارستان نیز فراموش شود و ارائه خدمت به افراد صرفاً مبتنی بر منافع مادی باشد.

اگر وزیر بهداشت در بخش خصوصی منافع یا جایگاهی داشته باشد، این امر روی سیاستگذاری‌هایش تاثیر خواهد گذاشت؛ تا وقتی پزشک دوشغله داشته باشیم، هیچ‌گاه اختلاف کیفیت بخش دولتی و خصوصی اصلاح نخواهد شد. این اختلاف کیفیت ارائه خدمات همیشه حفظ می‌شود به نحوی که همیشه تعدادی از بیماران از بخش دولتی به بخش خصوصی داده شوند یکی از دلایل این اتفاق این است که پزشک دو شغله است.

یک مثال دیگر از آسیب دوشغله بودن پزشکان این است که کیفیت آموزش پزشکی نیز کاهش می‌یابد برای مثال پزشکی که در بخش دولتی، استاد و در بخش خصوصی نیز شاغل است، کمتر تمایل به ارائه خدمات آموزشی در بخش دولتی دارد زیرا منافع مادی بخش خصوصی برایش بالاتر از بخش دولتی است؛ یکی از بحث‌هایی که اخیراً برجسته شده، بحث معیشت رزیدنت‌هاست که یکی از ریشه‌های مشکل رزیدنت‌ها به همین دو شغله بودن اساتید دانشگاه علوم پزشکی برمی‌گردد.

فردی که رئیس‌جمهور می‌شود باید وزیر بهداشتی را انتخاب کند که منافی در بخش خصوصی نداشته باشد زیرا قرار است وزیر بهداشت بر بخش خصوصی نظارت کند نه این که خود در آن منافی داشته باشد.

اگر پرونده الکترونیک سلامت یکپارچه به طور کامل اجرا شود شفافیت ایجاد می‌شود. با این کار نظارت بر ارائه خدمات بسیار راحت خواهد شد. یکی از علل عدم اجرای پرونده الکترونیک سلامت، "تعارض منافع" است؛ گاهی هم بحث‌ها و بهانه‌های عجیبی مانند ضرورت حفظ محرمانگی اطلاعات بیماران مطرح می‌شود در حالی که پرونده الکترونیک سلامت در سایر کشورها در حال اجراست؛ از سوی دیگر بسیاری از پرونده‌های قضایی و پلیس نیز به همین شیوه‌های الکترونیک در حال انجام هستند بدون اینکه اصل محرمانگی دچار مشکل شود.

✍ خبرگزاری تسنیم

تعارض منافع و رویه صنفگرایی ممنوع!

بسیج دانشجویی - ۱۸ خرداد ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

۳۵ دفتر بسیج دانشجویی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور طی بیانیه‌ای به تشریح ۱۰ اولویت خود برای انتخاب وزیر بهداشت مطلوب دولت سیزدهم پرداختند. در بخشی از این بیانیه، به نکاتی چند در خصوص یکی از مهمترین ارکان تصمیم‌گیری نظام سلامت یعنی وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ویژگی‌های وزیر بهداشت مطلوب و معاونین ایشان پرداخت شده که در دو مورد آن به مقوله تعارض منافع مربوط است:

۱. نداشتن تعارض منافع: در شرایطی که وزیر بهداشت یا معاونین ایشان خود ذی‌نفع بخش خصوصی باشند (اعم از مطب‌داری، سهام‌داری، واردات دارو و تجهیزات پزشکی و ...) امکان اتخاذ تصمیمات ناصواب و یا کوتاهی در اجرای امور ایجاد خواهد شد. اهمیت این موضوع به گونه‌ای است که بدون توجه به آن، ایجاد تحول مثبت در نظام سلامت بسیار سخت و تقریباً دست‌نیافتنی خواهد شد.

۲. نداشتن رویه صنف‌گرایی: از جمله شئون ایجاد تعارض منافع می‌توان به مدیریت بخش‌های کلیدی نظام سلامت توسط پزشکان فعال در سازمان نظام پزشکی و انجمن‌های پزشکی اشاره نمود که بایستی به‌طور جد از آن حذر کرد. خبرگزاری دانشجویان ایران

مافیای آب در کنار تعارض منافع مانع انتقال آب به اصفهان شده است

حسین میرزایی (نماینده مردم اصفهان) - ۲۰ خرداد ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه آب و محیط زیست

تعارض منافع در مسئله آب باعث کوتاهی مسئولان شده که بخشی از آن به استان‌های همجوار و ذینفع مربوط است. به نظر می‌رسید برخی از مسئولان منافی در انتقال و یا عدم انتقال آب دارند و مسئله صرفاً علمی و فنی نیست و خروجی آن در چهارسال گذشته پیشرفت یک درصدی تونل سوم و کوه‌رنگ است اما به نقطه پایانی نرسیده، البته اشکال فنی در تونل سد ایجاد شده است.

 خبرگزاری مهر

مبارزه با تعارض منافع در وزارت بهداشت ضروری است

علیرضا مرندي (رئیس فرهنگستان علوم پزشکی کشور) - ۲۱ خرداد ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

نظام سلامت به شدت درگیر تعارض منافع است. وزیر بهداشت دولت بعدی باید به سمت عدالت در سلامت برود. مبارزه با تعارض منافع در وزارت بهداشت ضروری است؛ در حال حاضر در نظام سلامت به شدت تعارض منافع وجود دارد و تجویز بیش از حد و بی‌حساب و کتاب داروها، نظام دارویی ژنریک ما را از بین برده است و موجب خروج ارز زیاد برای واردات تجهیزات پزشکی شده است که در دولت بعدی باید به آن توجه شود.

 خبرگزاری تسنیم

حل مسایل امروز کشور در گرو رفع تعارض منافع است

علی خضریان (نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی) - ۱۹ خرداد ۱۴۰۰
◀ کلیات تعارض منافع

باید بدانیم حل مسایل امروز کشور در گرو حکمرانی عادلانه است؛ طی این مدت یکساله ما شفافیت را دنبال می‌کنیم، حقوق نجومی و یا دستکاری بودجه را شفاف می‌کنیم، اما در نبود یک بستر حکمرانی عادلانه، شفافیت هم بی‌ارزش می‌شود. حتی تعارض منافع هم همینطور است، تلاش می‌کنیم تا تعارض منافع را روشن و پیگیری کنیم، در حوزه‌های درمان، آموزش، مسکن و خودرو تعارض منافع را پیگیریم، اما در یک حکمرانی تکنوکراتیک توجیه و بی‌اثر می‌شود! لحظه‌ای که یک طبقه مسلط، قوانین و قواعد بازی را به مدد قانونگذاری تعیین می‌کند، مسکن و درمان و مدرسه و همه چیز را به نفع خود صادره می‌کند؛ لذا مبارزه با فساد و تعارض منافع نیز بی‌معنا می‌شود.

🔗 خبرگزاری خانه ملت

وجود تعارض منافع آیین‌نامه، عامل ورشکستگی ۱۳ هزار داروخانه

مهدی زارعی (رئیس شورای عالی داروخانه‌های انجمن داروسازان ایران) - ۲۲ خرداد ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

آیین‌نامه تأسیس داروخانه‌ها که اخیراً توسط وزیر بهداشت بهداشت امضا و توسط سازمان غذا و دارو ابلاغ گردیده، از منظر حقوق اساسی و حقوق عامه داروسازان حاوی تعارض و تناقض است و همچنین از نظر شکلی و ماهیتی هم دچار اشکالات اساسی است. دارو به عنوان یک کالای استراتژیک نباید در دستان چند سرمایه‌دار قرار گیرد و این جزو اصول اولیه برای سلامت شبکه توزیع دارو است. نگاه به دارو نمی‌تواند نگاه هاپیرمارکتی باشد؛ آن هم در کشوری که مرتباً در شرایط بحرانی قرار می‌گیرد.

متأسفانه سازمان غذا و دارو علی‌رغم اینکه خودش اساسنامه مصوب ندارد، خود تدوین‌گر ضوابط و مقررات و همزمان اجراکننده و ناظر شده و این‌ها زمینه‌ساز برخی مشکلات خواهد بود. حاکمیت باید با وضع قوانین مناسب، اجازه چنین تعارض منافع به سازمان مهم و اساسی که با جان انسان‌ها سروکار دارد، ندهد.

اجرای آیین‌نامه مذکور باید متوقف شود تا با حضور ذینفعان از جمله انجمن داروسازان و انجمن‌های علمی و تخصصی داروسازی و سازمان نظام پزشکی و صاحب‌نظران دانشگاهی و متخصصان امر مورد بازنگری و تدوین قرار گیرد.

🔗 سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران

تعارض منافع مسیر رشد ۹۵ درصدی تسهیلات بانکی را هموار کرد

سید احسان خاندوزی (نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی) - ۲۱ خرداد ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در نظام بانکی

سید احسان خاندوزی نایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس با انتشار مطلبی در صفحه شخصی خود در فضای مجازی از رشد ۹۵ درصدی تسهیلات بانکی در سال ۱۳۹۹ که حتی یک درصد رشد اقتصادی هم در پی نداشت ولی به افزایش قیمت‌ها دامن زد، انتقاد کرد. نماینده مردم تهران در مجلس، علت عدم هدایت این حجم از تسهیلات بانکی به بخش‌های مولد اقتصادی را تعارض منافع سیاستگذار بانکی دانسته است.

متن نوشتار خاندوزی به این شرح است: «رکورد عجیب ۹۵ درصد رشد تسهیلات بانکی در سال قبل که منجر به حتی ۱ درصد رشد اقتصادی نشد، فکر می‌کنید صرف چه دستاوردی شد؟ قیمت‌های داغ ۱۳۹۹ یا سوداگری یا... بر بانک‌ها نظارت نشد چون سیاستگذار تعارض منافع داشت و البته اعتقادی به هدایت اعتبار نداشت.»

✉ خبرگزاری مهر

محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع

در هفته گذشته، یک برنامه تصویری مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شد:

- [تعارض منافع در آموزش و پرورش و گسترش بخش خصوصی](#) / نور نیوز / ۱۸ خرداد ۱۴۰۰

تحلیل فضای مجازی: تعارض منافع و انتخابات فقدان برنامه مشخص کاندیداها برای مدیریت تعارض منافع

محمد عادلی

در هفته گذشته و طی روزهای پنجشنبه سیزدهم خردادماه تا چهارشنبه نوزدهم خردادماه، ۱۷۹ توییت در توییتر، ۱۸۷ مطلب در تلگرام و ۳ پست در اینستاگرام منتشر شده که به مسئله تعارض منافع پرداخته بودند. با نزدیک‌تر شدن به انتخابات، همچنان فضای غالب اظهارنظرها در شبکه‌های اجتماعی پیرامون تعارض منافع، به انتخابات مربوط هستند. در این بین کانال‌های تلگرامی رویکردی خنثی داشته و صرفاً بازنشر اخبار انتخابات را در رأس برنامه خود قرار داده‌اند اما این کاربران هستند که به‌خصوص در توییتر سخنان داوطلبان ریاست‌جمهوری را نقد می‌کنند. بررسی وعده‌ها و سخنان کاندیداها و مسائل مطرح‌شده از سوی مردم، به‌خصوص در هفته‌های اخیر نشانگر فاصله‌ای عمیق میان آن‌هاست.

در هفته گذشته بحث از [تعارض منافع](#) در مناظرات انتخاباتی شدت گرفته بود به طوری که بیش‌ترین مباحث در فضای مجازی پیرامون اظهارات داوطلبان ریاست‌جمهوری و وعده‌های انتخاباتی آن‌ها برای مدیریت این مسئله بوده است. عبدالناصر همتی، رئیس پیشین بانک مرکزی که خود به دلیل شائبه امکان تعارض منافع در زمان کاندیداتوری از سوی رئیس‌جمهور برکنار شده بود بیش‌ترین اظهارات را درباره این موضوع بیان کرده بود. وی در دومین مناظره انتخاباتی و همچنین گفتگوی ویژه خبری بارها به مسئله تعارض منافع در بخش‌های مختلف اشاره و وعده‌هایی را برای رفع آن داد. به گزارش [کانال تلگرامی دنیای بورس](#)، وی در مورد لزوم جلوگیری از تعارض منافع و تبعات آن گفت: «قرار است من از اقتصاد حرف بزنم، اصلاح اقتصاد از تعارض منافع رد می‌شود. تا تعارض منافع را درست نکنیم، اقتصاد درست نمی‌شود... اقتصاد ما دچار مشکلات جدی تعارض منافع، عدم شفافیت و دخالت دولت در تولید است. وقتی قیمت‌گذاری دستوری را پایه می‌گذاریم تعارض منافع به وجود می‌آید... اگر لایحه شفاف‌سازی و تعارض منافع را مجلس هم تصویب نکند من اجرا می‌کنم». در همین راستا وی سعی کرد یکی از برنامه‌های اصلی خود را رفع تعارض منافع در بخش‌های مختلف عنوان کند که از نمونه‌های آن به نظام مالیاتی در کشور اشاره کرد. وی در این باره برای جلوگیری از فشار مالیات‌دهندگان بر وزیر اقتصاد از طریق مجلس گفت: «من اگر رئیس‌جمهور شوم سازمان مالیاتی باید برود زیر نظر من. اگر وزیر اقتصاد به مجلس امتیاز ندهد بلافاصله استیضاح می‌شود».

در تلگرام، کانال‌های خبری بیش‌تر به بازنشر این سخنان بدون هیچ‌گونه نقد یا بررسی پرداختند اما در توئیتر کاربران نسبت به آن جهت‌گیری داشته و وی را یکی از نفع‌بران تعارض منافع دانستند که اساساً حرف و عملش با یکدیگر در تضاد است. چنانچه کاربری با نام امیر سردارآبادی، خطاب به وی می‌گوید:

«همتی محصول جدی تعارض منافع بانک‌ها و بیمه با بخش حاکمیت هست؛ برادر تو از تعارض منافع نگو!»

سایر کاندیداها نیز کمتر به مسئله تعارض منافع پرداختند و فقط در یک مورد زاکانی به‌صورت کلی گفت: «تعارض منافع، فساد و خودباختگی نمی‌گذارد که مسئولان، نوکر مردم باشند». آنچه مشخص است این است که کاندیداها یا اصلاً به این مسئله توجه نداشته‌اند یا اگر هم به آن اشاره‌ای داشته‌اند، به‌صورت کلی‌گویی و بی‌برنامه بوده و نقشه‌راهی برای مدیریت آن ارائه نمی‌دهند؛ هرچند خود آن‌ها نیز ممکن است در این بین متهم به تعارض منافع در زمان مسئولیتشان باشند. چنانچه یکی از کاربران به نام یوسف عزیزی (سیاره رنج) به‌درستی در این باره نوشت:

«نامزدها متأسفانه در مورد تعارض منافع در سیاست‌گذاری اقتصادی صحبت نکردند، در مورد ایجاد سازوکارهای شفافیت دولت در تصمیم‌ها به‌صورت بسیار جزئی ۱ یا ۲ نفر پرداختند، در مورد تمرکززدایی قدرت تصمیم‌گیری از تهران چند نفری صحبت کردند، هرچند بدون راهکارهای عملیاتی مدون!»

در کنار این موارد باید به دیگر کاندیداها نیز اشاره کرده که اساساً مفهوم تعارض منافع را به اشتباه متوجه شده‌اند و در سخنان خود موارد دیگری را به نام تعارض منافع معرفی می‌کنند. نمونه این افراد را می‌توان سعید جلیلی دانست که در [اینستاگرام](#) خود نوشت:

«مردم می‌پرسند وعده و برنامه‌های مختلفی وجود دارد اما تضمین اجرای درست آن چیست؟ بسیاری از برنامه‌ها در دولت‌های مختلف مشترک بوده است و من علل عدم اجرای درست این برنامه‌ها را نام می‌برم. تعارض منافع میان برنامه‌ها و افراد، غلبه کار نمایشی بر کار واقعی، عدم پیگیری مستمر فرامین اجرایی و مشکلات ساختار اداری کشور مانع از اجرای درست برنامه‌ها خواهد بود». این مسئله خود به‌وضوح نشان می‌دهد کسانی که قرار است سکان‌دار قوه مجریه شوند، فارغ از اینکه آیا برنامه عملی برای وعده‌های خود دارند و یا آیا اساساً توانایی اجرای آن‌ها دارند، حتی در مورد مفاهیم اولیه درباره مسائل و مشکلات کشور یا حداقل در مورد تعارض منافع، آگاهی لازم را ندارند. چنین مواردی در حالی است که بررسی مداوم فضای مجازی در بیش از یک سال گذشته نشان می‌دهد که هرچند نه همه اما بسیاری از کاربران در مورد تعارض منافع فهم درستی داشته و به‌خصوص در حوزه‌هایی که مشغول به فعالیت هستند به‌درستی نمونه‌های تعارض منافع را تشخیص داده و در مورد آن به اظهارنظر می‌پردازند. در گیرودار بحث‌های انتخاباتی و سخنان داوطلبان که عمدتاً برنامه مشخصی برای مدیریت تعارض منافع ندارند، همچنان بروز پرنج این مسئله را در نقاط مختلف از جمله نظام سلامت کشور، نظام آموزشی، کانون وکلا و... می‌توان مشاهده کرد که کاربران فضای مجازی

به خصوص در توئیتر مداوما نسبت به آن هشدار می دهند. در مورد نظام سلامت که یکی از نقاطی است که دائما کاربران درباره آن سخن می گویند، چهارده توئیت در توئیتر منتشر شده است که در زیر برخی از آن ها را ذکر شده است:

«تعارض منافع در وزارت بهداشت! سلب مسئولیت فنی تجهیزات پزشکی در بیمارستان ها و مراکز درمانی از مهندسان پزشکی و واگذاری آن به داروسازان! تأیید حدود ۵۰ هزار تجهیزات پزشکی کاشتنی در بدن بیماران توسط داروسازانی که حتی دو واحد درس تجهیزات پزشکی در طول تحصیلات دانشگاهی خود نگذرانده اند.»

«تعارض منافع. اگر پزشک زیاد بشه مشتری های این ها هم کم میشه بعدش به جای اینکه طاقچه بالا بذارن و دو ماه دو ماه وقت بدن باید التماس مریض رو هم بکنن.»

«باید مشخص بشه چرا افرادی با تعارض منافع، به ضرر مردم و ملت خودشون تو ستاد کرونا تصمیم میگیرن.»

در بررسی های هفتگی فضای مجازی، همواره با سیلی از چنین اظهارنظرهایی از سوی کاربران در فضای مجازی مواجه هستیم اما مقایسه مسائل و مشکلات مطرح شده از سوی مردم و اظهارات داوطلبان ریاست جمهوری و برنامه های آن ها به خوبی نشان می دهد که تا چه میزان بین آن ها و مردم فاصله وجود دارد.

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۴۸

شماره چهل و هشتم - ۱۵ تا ۲۱ خرداد ۱۴۰۰

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۰۲۰۴۳۲۹۹۵

